

Een “sunderlingh verlaten oord”.

De Peel heeft veel benamingen gehad, o.a. “eene moerassige plaetse” en “heitig ende verzuurd landschap”. Van oudsher was het een woest, onherbergzaam gebied van ongeveer 70.000 hectaren (15 uren gaans lang en 4 uren gaans breed) en het was onbewoond.

Tussen de ontelbare vennen en vliezen – waarvan sommige in de zomer droog vielen en andere gevaarlijk diep konden zijn – lagen hoge schrale zandgronden met daaronder een dik pakket veen. Verder lagen her en der de zogenaamde “boerenkuilen”: gaten die waren achtergebleven na het onregelmatig afgraven van veen.

Hoge begroeiing was schaars. De gezichtseinder werd in de Peel slechts sporadisch onderbroken door een magere berk of een groepje dennen. Op zo’n plaats trof men vaak ook een eenzame schaapskooi aan.

Kortom: de Peel was voor onbekenden een levensgevaarlijk gebied zonder wegen, toe- of uitgangen, uiterlijk roerloos en levenloos, vol raadsels en geheimzinnigheden. Wie zich in de Peel begaf, moest rekening houden met onaangename verrassingen.

Ter illustratie het volgende verhaal over Gerard Baltissen:

Gerard Baltissen woonde met zijn vrouw Lamberdina Sweijen en hun kinderen in een kleine boerderij aan het Eind. Hij was een akkerman die hard moest werken voor de kost.

Enkele dagen voor Kerstmis 1798 kwam een contingent Franse miliciens in Venray en nestelde zich in het centrum van Venray. Het was hun bedoeling om zich door plunderingen te verzekeren van voldoende ingrediënten voor een omvangrijk Kerstmaal.

De militairen ontdekten al snel, dat er weinig te halen viel in Venray (dat de laatste maanden herhaaldelijk doelwit van Franse strooptochten was geweest). Ze besloten daarom op 24 december om hun geluk te beproeven aan de overkant van de Peel, in Gemert, een Franse enclave in het departement Brabant van de Bataafse republiek.

De bevelvoerend officier, onvoldoende op de hoogte van de begaanbare wegen – zeker met zoveel stuifsnieuw – gelastte de landman Gerard Baltissen de eenheid als gids door de Peel te begeleiden.

Bij het invallen van de schemering vertrok de stoet vanaf de Markt, via de Hoenderstraat, langs het St. Oda-kapelletje naar Merselo. Aan het begin van de dichtbesneeuwde Peelvlakte was het akelig stil. Gerard voerde de troep over de Bakelse Dijk tot even voorbij de Brabantse grens. Daar ging hij over op de vaarweg die door De Oude Peel naar Gemert leidde.

Het liep al tegen middernacht, toen men Gemert bereikte. De soldaten installeerden zich met enig geweld in enkele herbergen en deden zich op brutale wijze tegoed aan spijs en drank.

Gerard Baltissen sliep die nacht bij kennissen.

De volgende ochtend ging hij met de gastvrije familie ter kerke, waarna een sober ontbijt genuttigd werd. Tegen tien uur vertrok Gerard weer richting Venray.

Het weer was bar en boos. Een ijzige wind uit het noordoosten joeg zoveel bevroren sneeuw over de Peelvlakte, dat de man een aantal oriëntatiepunten niet kon terugvinden. Bij het invallen van de duisternis was hij volledig de weg kwijt geraakt.

Uiteindelijk ontdekte hij – bij het flauwe schijnsel van de maan – op niet al te verre afstand een schaapskooi. Hij sleepte zich erheen. Maar plotseling klonk door de stilte het vlijmscherpe gehuil van een aantal wolven. Gerard beseftte dat zijn leven op het spel stond. Met zijn laatste krachten probeerde hij de schaapskooi te bereiken, maar voordat hij daarin slaagde viel hij bewusteloos neer in de sneeuw, terwijl zijn belagers naderden. Hij zou ongetwijfeld verscheurd zijn, als zich in de schaapskooi geen herder met zijn twee schaapshonden had bevonden. Hij verzorgde de bewaakte daar de kudde van Laurent Claessens uit Merselo (Stieneplats). Hij lag te slapen, maar werd gewekt door het gehuil van de wolven. De herder greep direct zijn gereedstaande snaphaan en ontgrendelde de deur van de schaapskooi. De honden stoven nijdig blaffend en grommend naar buiten. Niet ver van de deur ontwaarde hij in de sneeuw de liggende gestalte van een mens. Op de schoten uit de snaphaan sloegen de wolven met tegenzin op de vlucht. Gerard Baltissen was voorlopig gered.

Hoe het verder met hem is afgelopen vertellen we de volgende keer.

Activiteiten in de komende tijd: